

Arbejdstidsregler for lærere på efterskoler gældende fra 1. august 2022

En ny arbejdstidsaftale for efterskolelærere træder i kraft med virkning for skoleåret 2022/23. I nedenstående gennemgås samlet både de eksisterende og de nye regler, og artiklen er således egnet til at danne et samlet overblik over lærernes arbejdstidsregler.

*Bestemmelser, der handler om samarbejdssporet gælder allerede fra 1. januar 2022, da de skal anvendes til forberedelse af skoleåret 2022/23. Samarbejdssporet behandles **ikke** i denne artikel. I stedet kan henvises til bl.a. dette [procesværktøj fra de centrale overenskomster](#).*

Indhold

Formål	3
Døgnarbejdere (efterskolelærere).....	3
Lokalaftaler /akkorder.....	3
Opgaveoversigt	4
Forberedelse	4
Tilsyn	5
4 timers arbejde pr. dag	5
Elevpauser	5
Pauser	5
Nye lærere	6
Ret til nedsat arbejdstid fra 60 år.....	6
<i>Lærere, der pr. 31. juli 2016 ikke var fyldt 60 år .....</i>	<i>6</i>
<i>Lærere, der pr. 31. juli 2016 var fyldt 60 år.....</i>	<i>7</i>
Statusopgørelse over arbejdstiden.....	7
Planlægning og ændring af arbejde på lørdage, søndage og helligdage	7
<i>Omlægning (aflysning) af planlagte timer med mindst 96 timers varsel.....</i>	<i>7</i>
<i>Omlægning (aflysning) af planlagte timer med mindre end 96 timers varsel .....</i>	<i>7</i>
<i>Indkaldelse til arbejde.....</i>	<i>8</i>
26 fridage i hver 3-måneders periode	8
Inddragelse af fridage	8

Nul-dage	9
Ulempetillæg	9
Beregning af årsnorm	9
<i>Ferie</i>	9
<i>Søgnehelligdage</i>	10
Overtid/undertid	10
Afspadsring	10
Deltid	11
Plustid	11
Til- eller fratræden i skoleåret	11
Opgørelse af arbejdstiden	11
<i>Arbejdsdage</i>	11
<i>Tilsyn og nattevagt</i>	12
<i>Sygdom og andre dage med ret til fravær med løn</i>	12
<i>Akkorder</i>	12
<i>Afspadsring</i>	12
<i>Lejrskoler</i>	13
<i>Rejsetid på tjenesterejser</i>	13
<i>Tilkald</i>	14
<i>Frikøb</i>	14
<i>Mundtlige udtræksprøver</i>	14
Hviletid og fridøgn	14
<i>Nedsættelse af hviletiden fra 11 til 8 timer</i>	14
<i>Nattjeneste er hviletid</i>	15
<i>Fridøgn - weekender</i>	15
<i>Fridøgn - lejrskoler</i>	15

Formål

Arbejdstidsaftalen har nogle formål, som det er godt at holde sig for øje, når man skal forstå reglerne. Formålene er:

- at kunne opgøre den enkelte lærers arbejdstid, når et skoleår er gået
- at understøtte et rimeligt forhold mellem lærernes undervisning og forberedelse
- at fastsætte regler, der blandt andet tager hensyn til den fysiske og psykiske belastning ved skiftende og ubekvemme arbejdstider

[Arbejdstidsaftalen gælder for lærere m.fl. i hele staten](#) og er stærkt inspireret af den tilsvarende aftale i folkeskolen. Det betyder, at der er bestemmelser i aftalen, der kun i begrænset omfang er tilpasset til det frie skoleområde (som hører under statens overenskomstområde) og i endnu mindre grad til efterskolernes kostskoleform. Aftalen suppleres dog på enkelte områder af [Protokollat om arbejdstid mv. for lærere ved efterskoler og frie fagskoler](#) og relevante bestemmelser herfra er indarbejdet i nedenstående.

Aftalens parter, som er staten og Lærernes Centralorganisation, ønsker med aftalen at understøtte deres fælles målsætning om at skabe størst mulig kvalitet i undervisningen, understøtte et godt arbejdsmiljø og styrke den professionelle kapital.

Døgnarbejdere (efterskolelærere)

Arbejdstidsaftalen skelner mellem dagarbejdere og døgnarbejdere. Efterskolelærere er omfattet af reglerne for døgnarbejdere, dvs. lærere, hvis arbejdstid normalt er placeret helt eller delvist uden for almindelig dagarbejdstid. Dette fordi efterskolelærere også arbejder om aftenen, i weekender og har nattilsyn.

Gennemgangen her er tilpasset efterskoler, og i det følgende omtales derfor ikke de regler, der kun gælder for dagarbejdere.

Lokalaftaler /akkorder

Eksisterende lokalaftaler, herunder akkorder, ophører ikke af sig selv som følge af den nye arbejdstidsaftale. Det er op til ledelse og TR at foretage eventuelle tilpasninger. En akkord er en aftale mellem ledelsen og TR (eller FSL) om, at en eller flere opgaver medregnes i arbejdstidsopgørelsen med et på forhånd aftalt timetal.

En del skoler har kun indgået lokalaftaler for ét skoleår ad gangen. Lokalaftaler indgået for ét skoleår ophører ved udgangen af skoleåret, hvis de ikke fornys.

Arbejdstidsaftalens bestemmelser kan i vidt omfang fraviges eller suppleres ved lokalaftale.

Reglerne om hviletid og fridøgn kan dog ikke fraviges ud over de ramme, der er aftalt herfor i bilag 10 til organisationsaftalen, se afsnittet om hviletid og fridøgn neden for.

Opgaveoversigt

Skolen skal udlevere en opgaveoversigt til læreren senest fem uger før skoleårets begyndelse. Skoleåret begynder officielt d. 1. august, og opgaveoversigten skal derfor været udleveret senest d. 27. juni.

Opgaveoversigten skal udarbejdes af ledelsen efter drøftelse med læreren. Drøftelsen og oversigten skal danne grundlag for, at ledelsen og læreren sammen kan vurdere sammenhængen mellem lærerens arbejdstid og opgaver og skal understøtte et rimeligt forhold mellem undervisning og forberedelse.

Opgaveoversigten skal indeholde:

- Planlagt tid til lærerens undervisning for hele skoleåret
- Tid til kostskoletilsyn
- Estimeret tid til individuel forberedelse
- Samlet estimeret tid til opgaver, der planlægges indholdsmæssigt senere på skoleåret (det kan f.eks. være anderledes uger, lejrskoler, prøver i udtræksfag eller censorater)
- Estimeret tid til opgaver, som ledelsen skønner til mindst 60 timer

Opstår der i løbet af skoleåret nye *større opgaver eller større ændringer* af en opgaves indhold eller omfang, beslutter lederen efter dialog med den pågældende lærer, hvilke konsekvenser det får for lærerens samlede opgaver. Det kan f.eks. betyde, at andre opgaver skæres ned eller væk, omfordes til andre lærere eller medfører overtid ved skoleårets udløb, hvis der ikke sker ændringer senere i skoleåret. Ledelsen skal skriftligt orientere læreren om ændringens konsekvens for lærerens samlede opgaver.

Det er muligt at fravige reglerne om opgaveoversigten ved lokalaftale.

Forberedelse

Undervisning, fælles aktiviteter og øvrige opgaver skal planlægges på en måde, som muliggør, at lærerens forberedelsestid afvikles som sammenhængende og effektiv tid.

Der er ikke i arbejdstidsaftalen fastsat faktorer eller faste tidspuljer til forberedelse. Dette kan dog være aftalt lokalt på skolen.

Arbejdstidsaftalens udgangspunkt er ikke, at hele arbejdstiden er placeret af ledelsen, men det er muligt for ledelsen at placere arbejdstiden, herunder individuel forberedelsestid.

Hvis læreren oplever, at forberedelsestiden reduceres, kan læreren bede ledelsen placere forberedelsestiden. Den placerede forberedelsestid kan så kun i særlige tilfælde som følge af uforudsete akut opståede behov, anvendes til andre formål.

Tilsyn

En fuldtidsansat lærer skal have mindst 250 timers og højst 650 timers kostskoletilsyn årligt. Er læreren ansat på deltid, så nedsætte disse timetal forholdsmæssigt. Omfanget af kostskoletilsyn for den enkelte lærer kan fraviges ved lokalaftale.

4 timers arbejde pr. dag

Fuldtidsansatte lærere skal planlægges med mindst fire timers arbejde pr. arbejdsdag [dog ikke på nul-dage]. Ledelsen kan godt pålægge læreren at udføre forberedelse eller akkordbelagt arbejde som en del af disse timer. Det kan f.eks. være relevant, hvis læreren kun har to timers undervisning denne dag.

Deltidsansatte skal også planlægges med mindst fire timer pr. dag. Andet kan dog aftales med TR. I det hele tager gælder det, at bestemmelsen om mindst fire timers arbejde pr. dag kan fraviges ved lokalaftale.

Ovenstående gælder ikke for timelærere, da de er omfattet af særlige regler om mindste timetal pr. dag.

Elevpauser

Forberedelse kan ikke planlægges til at ligge i det, som aftalen omtaler som 'elevpauser', hvor læreren har undervisning både før og efter pausen. Der er ikke minuttal på elevpauser, men det forstås som de sædvanlige [kortere] pauser, dvs. frikvarterer, mellem to lektioner og ikke eventuelle længere pauser mellem andre opgaver.

Disse pauser er som udgangspunkt arbejdstid for lærerne, hvor lærerne står til rådighed for arbejdspladsen, og tiden i elevpauser kan f.eks. anvendes til klargøring og oprydning, elevkontakt, sparring med kollega, skift af lokale, kopiering, rekreative formål eller akut opstået behov for forberedelse.

Pauser

På efterskoler er der – modsat på dagskoler – ikke noget krav om, at arbejdstiden så vidt muligt skal være samlet.

Pauser medregnes i arbejdstiden, hvis de varer mindre end 1/2 time, og læreren skal *stå til rådighed* og ikke må forlade arbejdsstedet.

Modsat gælder det, at pauser, der varer mindre end 1/2 time, hvor læreren *ikke skal stå til rådighed*, ikke medregnes i arbejdstiden. Det kan f.eks. dreje sig om en formiddagspause på skolen, hvor de medarbejdere, der ønsker det, mødes til formiddagskaffe. Hvis skolens ledelse har valgt, at der er tale om en selvbetalt pause, så kan det ikke kræves eller forventes, at medarbejderne er til stede.

Som det fremgår af afsnittet om elevpauser, er elevpauser som udgangspunkt arbejdstid for lærerne, da de normalt har opgaver i elevpauserne.

Pauser af over 1/2 times varighed medregnes i skoletiden med en tredjedel. Sammenlagt kan der dog højst medregnes i alt 2 timer pr. dag, som altså opnås efter seks timers pause. Denne bestemmelse er aktuel for længere pauser i løbet af arbejdsdagen, og gælder både for mellemtimer mellem undervisningstimer/møder mv. og for pauser mellem undervisning og tilsyn. Det er muligt for ledelsen i planlægningen at undgå eller begrænse sådanne pauser, f.eks. ved at planlægge arbejdstiden, så lærere har placeret forberedelsestid i det tidsrum, der ellers ville være sådanne pauser. Herved kan uudnyttet pausetid undgås.

Spisepausen [frokost] medregnes som arbejdstid. Ledelsen kan derfor som følge heraf forlange, at lærerne er til stede i spisesalen. Der er ikke fastsat regler for, hvor lang spisepausen skal være, men man skal naturligvis kunne nå at spise.

På mange skoler har ledelsen og TR indgået en pausetidsakkord. Man undgår herved både at skulle tælle pauser op og at skulle planlægge efter at minimere pauser mest muligt, hvilket ellers kan resultere i at skolen har lærere, der primært underviser om formiddagen, og andre lærere, der først møder ind om eftermiddagen. Det bør i akkorden være tydeligt beskrevet, hvilke pauser og eventuelle andre opgaver, som akkorden omfatter.

Nye lærere

Ved opgavefordelingen skal ledelsen tage hensyn til nye lærere for at understøtte deres mulighed for at få en god start på lærerlivet. Ny lærere er lærere med mindre end to års beskæftigelse i lærerfaget. De to års beskæftigelse kan være opnået helt eller delvist på andre skoler.

Ret til nedsat arbejdstid fra 60 år

[Lærere, der pr. 31. juli 2016 ikke var fyldt 60 år](#)

Fra og med den normperiode hvor en lærer fylder 60 år, har læreren ret til nedsat arbejdstid med op til 175 timer årligt mod tilsvarende lønnedgang. Der skal fortsat indbetales pension i forhold til hidtidig beskæftigelsesgrad. For en fuldtidsansat lærer medfører dette en selvbetalt nedsættelse af ansættelsesgraden til 90,9 %, men med fortsat fuld pensionsindbetaling svarende til 100 % betalt af skolen.

Hvis læreren er på deltid, så har han/hun ret til en forholdsmæssig arbejdstidsnedsættelse. Hvis læreren f.eks. er ansat på 80 %, så er der ret til en nedsættelse med $80 \% * 175 = 140$ timer. Det giver en nedsættelse svarende til en beskæftigelsesgrad på 72,7 %. Pensionen indbetales fortsat af de 80 %.

Læreren har ikke krav på en yderligere selvbetalt nedsættelse af arbejdstiden end den rettighed, der følger af reglerne. Imødekommer ledelsen alligevel et ønske fra læreren om yderligere nedsættelse af arbejdstiden, så skal pensionsbidraget ikke beregnes af den tidligere fuldtidsansættelse, men i stedet ud fra den beskæftigelsesgrad, der ville have givet læreren ret til at komme ned på den ønskede beskæftigelsesgrad.

Eksempel:

Læreren er på fuld tid og har ret til en nedsættelse til 90,9 %, men ønsker nedsættelse fra fuldtid til 80 %, hvilket skolen imødekommer. Pensionsbidraget skal så beregnes ud fra en beskæftigelsesgrad, der kan findes ved gange den fremtidige beskæftigelsesgrad med 1,1. Det vil give en pensionsindbetaling svarende til en beskæftigelsesgrad på $80\% \times 1,1 = 88\%$.

Lærere, der pr. 31. juli 2016 var fyldt 60 år

For lærere, der pr. 31. juli 2016 var fyldt 60 år, eksisterer en overgangsordning, der giver bedre vilkår end anført ovenfor, idet disse lærere har ret til betalt nedsættelse af arbejdstiden med op til 175 timer årligt for fuldtidsansatte. De kan så til gengæld ikke få overtidsbetaling, men de kan afspadsere overskydende timer i forholdet 1:1.

Statusopgørelse over arbejdstiden

Ledelsen skal udlevere en opgørelse over den præsterede arbejdstid mindst ved udgangen af hver 3. måned til læreren.

Akkorder medregnes i statusopgørelsen enten som en forholdsmæssig andel eller med hele akkorden, alt efter om akkorden dækker opgaver, som strækker sig ud over skoleåret eller ligger på et bestemt tidspunkt, f.eks. en lejrskole.

Der kan mellem ledelse og TR aftales andre løsninger på statusopgørelserne

Planlægning og ændring af arbejde på lørdage, søndage og helligdage

Skolen skal tilrettelægge arbejdet sådan, at lærerne meddeles mindst fire uger forud for en tre måneders periode, om de skal arbejde på lørdage, søndage og helligdage. Der er ikke forskel på, om læreren skal undervise, have tilsyn eller andet arbejde på disse dage.

Ledelsen skal i planlægningen tage hensyn til lærerne, så der så vidt muligt undgås skæv arbejdsbelastning hen over skoleåret.

Det er muligt herefter at ændre i tjenesteplanen:

Omlægning (aflysning) af planlagte timer med mindst 96 timers varsel

Hvis skolen aflyser en lærers arbejde, så skal læreren orienteres tidligst muligt og normalt ikke med et varsel på mindre end 96 timer. Dette vil typisk være ved aflysning af en weekendvagt eller et weekendarrangement. Når ændringen varsles mindst 96 timer i forvejen, så kan timerne omlægges til et andet tidspunkt uden omkostning for skolen, dvs. læreren skylder de timer som aflyses. Dette gælder dog ikke, hvis timerne flyttes til en dag, hvor læreren har en planlagt fridag. Se nærmere neden for om inddragelse af fridage.

Omlægning (aflysning) af planlagte timer med mindre end 96 timers varsel

Hvis ændringen sker med mindre end 96 timer, så medregnes $1/3$ arbejdstime pr. omlagt time i arbejdstidsopgørelsen. Dette gælder hvis arbejdet, f.eks. en weekendvagt, aflyses. Bemærk at hvis timer omlægges til en dag, hvor læreren har en planlagt fridag, så gælder også reglerne for inddragelse af fridage. Se nærmere neden for om inddragelse af fridage.

Indkaldelse til arbejde

Hvis arbejdet pålægges, f.eks. hvis læreren indkaldes til en weekendvagt på en nul-dag, fordi en anden lærer er syg eller der er flere elever end forventet, så medregnes arbejdstimerne 1 til 1 uanset varslets længde. Ofte vil der dog i et sådant tilfælde blive tale om inddragelse af en fridag, hvilket udløser tillæg på 50 % beregnet ud fra mindst seks timer arbejde, dvs. at læreren skal honoreres med mindst $6+3$ timer = 9 timer. Se nærmere neden for om inddragelse af fridage og om nul-dage.

26 fridage i hver 3-måneders periode

Lærere har ret til mindst 26 fridage i hver 3-måneders periode. Antallet af fridage forhøjes med antallet af eventuelle søgnehelligdage i perioden, der ikke ligger på en søndag. Fridage, der falder i ferier (dvs. lørdage og søndage), sygefraværs- eller orlovsperioder, medregnes ved opgørelsen af de 26 fridage.

Fridagene skal, ligesom arbejde på lørdage, søndage og helligdage, meddeles lærerne mindst fire uger forud for en 3 måneders periode.

En fridag skal være på mindst 40 timer. Hvis der indgår et helt kalenderdøgn, anses fridagen dog for givet, hvis den er på mindst 36 timer.

Hvis der gives to fridage i sammenhæng, skal den samlede frihed være på mindst 64 timer. Hvis der indgår to hele kalenderdøgn, anses fridagene dog for givet, hvis den samlede frihed er på mindst 56 timer.

Hvis der gives mere end to fridage i sammenhæng, skal de øvrige fridage have en længde på mindst 24 timer.

Lærerne skal så vidt muligt have to sammenhængende fridage pr. uge, og mindst 30 fridage pr. år skal placeres på søn- eller helligdage. Ved ansættelse i dele af et år nedsættes retten til søn- og helligdagsfrihed forholdsmæssigt. Søn- og helligdage, der falder i ferie- eller sygefraværsperioder, medregnes ved opgørelsen af de 30 dage.

Det er almindeligt at fravige bestemmelsen ved lokalaftale, typisk ved at der i stedet aftales 52 fridage over en 6 måneders periode eller 104 fridage over hele skoleåret.

Inddragelse af fridage

Hvis en fastlagt fridag undtagelsesvis bliver inddraget, så godtgøres den med afspadsering af samme varighed med et tillæg på 50 % eller med timeløn med et tillæg på 50 %. Godtgørelsen beregnes dog på grundlag af mindst 6 timer for hver mistet fridag. Uanset arbejdets faktiske varighed godtgøres altså for mindst 6 timer for hver fridag, der er inddraget, dvs. mindst 9 timers afspadsering eller udbetaling.

Timerne indgår ikke i den almindelige arbejdstidsopgørelse, men godtgøres særskilt. Disse timer skal derfor ikke indgå ved opgørelse af et eventuelt overarbejde, når skoleåret er afsluttet.

Afspadseres timerne (med tillæg af 50 %) skal de medregnes på afviklingstidspunktet i arbejdstidsopgørelsen som anden afspadsering. Godtgørelse i form af afspadsering kan dog ved omlægning af tjenesten gives såvel før som efter den inddragne fridag. Hvis afspadsering ikke er sket inden udløbet af det følgende skoleår, så udbetales de i stedet ved den efterfølgende lønudbetaling, det vil sige med augustlønnen to skoleår efter, at de er optjent.

Der ydes ikke herudover erstatningsfridage, kompensation for mistede fridage eller godtgørelse for over- eller merarbejde.

Nul-dage

Ud over de 26 fridage kan der forekomme nul-dage, dvs. dage hvor læreren ikke er sat til tjeneste, fordi tjenesten på andre arbejdsdage er længere end en gennemsnitlig arbejdsdag, samt dage hvor læreren holder fri på grund af afspadsering. Bestemmelserne om fridages længde, placering, inddragelse mv. gælder ikke for sådanne arbejdsfri dage [nul-dage].

Dette medfører, at der ikke er særskilte regler for med hvilket varsel, at der kan pålægges arbejde på det, der ellers ville have været en nul-dag. Arbejde på det, der ellers ville have været en nul-dag, skal ikke tillægges 50 %.

Det er derfor vigtigt, at det af planlægningen fremgår, om der er tale om de 26 fridage [tillagt antallet af søgnehellidage i perioden] eller nul-dage.

Ulempetillæg

Da efterskolelærere får kostskoletillæg, får de ikke andre tillæg for at arbejde om aftenen, i weekender, på helligdage eller om natten.

Beregning af årsnorm

Den årlige bruttoarbejdstid for fuldtidsansatte, også kaldet *bruttoårsnormen*, udgør 1924 timer. Det svarer til 37 timer om ugen i gennemsnit. De 1924 timer er et fast timetal, der er fastsat i aftalen, og som i modsætning til tidligere ikke varierer fra år til år afhængigt af skudår og antallet af søgnehellidage.

Når der fra bruttoårsnormen trækkes ferie og søgnehellidage, så fremkommer *nettoårsnormen*.

Ferie

Normalt afvikles 25 feriedage på et skoleår. Det svarer til $5 \times 37 = 185$ timer for en fuldtidsansat lærer. Variationer kan dog forekomme, f.eks. hvis en lærer har overført ferie fra tidligere ferieafholdelsesperiode, eller skolen ændrer på ferieplaceringen. Det samme gælder, hvis en lærer på grund af sygdom, barsel eller anden feriehindring ikke kan afvikle feriedagene.

Søgnehelligdage

Søgnehelligdage er helligdage, der ikke falder på en søndag. Dvs. skærtorsdag, langfredag, 2. påskedag, St. Bededag, Kristi himmelfartsdag og 2. Pinsedag. Herudover kan der være tale om nytårsdag, 1. juledag og 2. juledag, men da op til to af disse i et skoleår kan falde på søndage og derfor ikke skal fratrækkes årsnormen, vil antallet af søgnehelligdage, der skal fratrækkes, variere fra 7 til 9 dage fra skoleår til skoleår. For en fuldtidsansat udgør hver søgnehelligdag 7,4 timer.

Juleaftensdag, nytårsaftensdag og grundlovsdag er *ikke* helligdage og skal derfor ikke fratrækkes bruttoårsnormen.

Nettoårsnormen er de timer, som skolen kan planlægge læreren med. Hvis læreren holder særlige feriedage, har sygedage, orlov, omsorgsdage, barns sygedage eller anden frihed, bliver de reelle arbejdstimer færre.

Overtid/undertid

Hvis arbejdstiden ved skoleårets udgang har oversteget årsnormen (overtid), så skal timerne enten udbetales eller afspadseres i næste skoleår, i begge tilfælde med et tillæg på 50 %.

Hvis arbejdstiden ved skoleårets udgang ligger under årsnormen (undertid), så bortfalder denne undertid, dvs. den kan ikke overføres til næste skoleår. Nogle skoler har dog indgået lokalaftale herom, så lærere i undertid kan undgå at blive pålagt mange timer i slutningen af skoleåret.

For deltidsansatte godtgøres timer kun med almindelig timeløn og pension, medmindre læreren har arbejdet så meget ekstra, at arbejdstiden har oversteget normen for fuldtidsbeskæftigede.

Det er ledelsen, der bestemmer, om en lærer skal have overtiden udbetalt, eller om vedkommende skal afspadsere. Det mest almindelige er udbetaling, hvilket sker ved skoleårets udgang.

Afspadsering

Vælger ledelsen, at overtid skal afspadseres, så skal afspadsering ske i det efterfølgende skoleår. Afvikles timerne derimod allerede i samme skoleår, så er det ikke afspadsering men omlægning af tjenesten og udløser dermed ikke tillæg på 50 %.

Princippet i arbejdstidsaftalen er, at afspadseringstimerne ikke forlods nedskrives nettoårsnormen i det nye skoleår, men skal placeres på konkrete tidspunkter i det nye skoleår. På denne måde medregnes de i arbejdstiden, som en del af lærerens opfyldelse af sin nettoårsnorm i det nye skoleår, hvor timerne afspadseres.

Afspadseringen skal være fastlagt mindst 72 timer i forvejen, men ofte vil den være fastlagt meget længere i forvejen. Afspadseringen kan noteres i lærerens arbejdsplan som afspadsering på de konkrete tidspunkter.

Afspadsering skal gives som mindst fire timers sammenhængende tid, medmindre andet aftales mellem lærer og leder, eller der er færre end fire timer til rådighed til afspadsering.

Hvis læreren er syg, når en planlagt afspadsering begynder, har den pågældende ikke pligt til at påbegynde afspadseringen.

Bliver timerne alligevel ikke afspadseret i det efterfølgende skoleår, ydes i stedet overarbejdsbetaling ved den førstkomende lønudbetaling. Timerne skal kun tillægges 50 % én gang.

Deltid

Ved ansættelse på deltid nedsættes arbejdstiden og lønnen forholdsmæssigt.

Plustid

Skolen og læreren kan indbyrdes aftale en højere arbejdstid end gennemsnitligt 37 timer pr. uge/1924 timer pr. skoleår. Arbejdstiden kan dog ikke være højere end gennemsnitligt 42 timer pr. uge. Dette svarer til en ansættelsesgrad på 113,5%. Lønnen forhøjes så forholdsmæssigt og udbetales også under sygdom, ferie, barselsorlov mv.

For lærere, der er medlemmer af Efterlønskassen, skal der indbetales 18% i pension af plustidstillægget til en supplerende pensionsordning i Lærernes Pensionskasse. For lærere med pension i Lærerne Pensionskasse udgør pensionsbidraget af plustidstillægget 17,3%.

Til- eller fratræden i skoleåret

Til- eller fratræder en lærer i løbet af et skoleår, skal arbejdstiden opgøres i forhold til en normberegning med $5 * 7,4$ timer pr. uge i ansættelsesperioden.

Hvis der er overtid, skal den udbetales med tillæg af 50 %, dog ikke hvis det er en deltidsansat. Se nærmere ovenfor i afsnittet om overtid/undertid.

Derimod bortfalder eventuel. undertid, og skal ikke fratrækkes i lærerens løn.

Opgørelse af arbejdstiden

Når arbejdstiden skal opgøres, så medregnes timerne på følgende måde:

Arbejdsdage

Arbejdsdage medregnes med tiden mellem start- og sluttidspunkt for arbejdstiden. Pauser medregnes, hvis de varer mindre end 1/2 time, og den ansatte står til rådighed for arbejdsgiveren og ikke må forlade arbejdsstedet. Vedrørende øvrige pauser, se afsnittet om pauser.

I arbejdstiden medregnes også arbejdstimer, som ikke er tidsmæssigt placeret af ledelsen, typisk hvis praksis på skolen er, at forberedelse kan foregå hjemme på et for læreren selvvalgt tidspunkt. Opgørelsen af timeforbruget kan håndteres ved, at læreren registrerer

arbejdstiden, eller at læreren på forhånd meddeler, hvornår timerne præsteres. Dette betyder ikke, at en lærer blot kan arbejde yderligere timer end aftalt/fastlagt af ledelsen uden forudgående godkendelse af ledelsen. Hvis det har været nødvendigt af hensyn til en forsvarlig varetagelse af arbejdet, f.eks. tilfældig forlængelse af et forældremøde eller lignende eller en akut opstået opgave i forbindelse med en elev, så indgår tiden dog i opgørelsen. Ledelse og TR kan aftale den praktiske håndtering af, hvordan eventuel selvtilrettelagt tid medregnes i arbejdstidens opgørelse.

Tilsyn og nattevagt

Tilsyn i perioden mellem kl. 7.00 og kl. 23.00 alle dage om ugen medregnes fuldt ud som arbejdstimer.

Ved nattevagt mellem kl. 23.00 og kl. 7.00 medregnes tiden med $\frac{1}{3}$ af arbejdstimetallet, når læreren kan opholde sig i sit eget hjem. Det vil sige i en tjenestebolig eller læreren private bolig, hvis denne støder op til skolens matrikel. Det giver 2,67 timer for 8 timers nattevagt.

Hvis læreren har pligt til at tage natophold i skolens vagtværelse, medregnes tiden med $\frac{3}{4}$ af arbejdstimetallet, dvs. seks timer for otte timers nattevagt.

Ved tilkald af over en halv times varighed i løbet af nattevagten indregnes den fulde varighed af afbrydelsen som arbejdstid. Hvis tilkaldet varer under en halv time, så medregnes blot henholdsvis $\frac{1}{3}$ eller $\frac{3}{4}$ af tiden.

Sygdom og andre dage med ret til fravær med løn

Sygedage og andre dage med ret til fravær med løn medregnes med det antal arbejdstimer, læreren skulle have arbejdet den pågældende dag. I det antal arbejdstimer, som læreren skulle have arbejdet den pågældende dag, medregnes efter samme principper som beskrevet ovenfor også arbejdstimer, der ikke er tidsmæssigt placeret af ledelsen. Hvis intet andet er aftalt mellem ledelse og tillidsrepræsentant, så medregnes den gennemsnitlige arbejdstid pr. anvendt arbejdsdag i normperioden.

Ved længerevarende fravær af mere end fire ugers varighed, f.eks. sygefravær og fravær af familiemæssige årsager, medregnes for fuldtidsbeskæftigede 7,4 timer pr. dag. Dette gælder med tilbagevirkende kraft fra dag 1, men altså kun hvis fraværet ender med at vare over fire uger. Det vil sige, at ved over fire ugers fravær, så nulstilles den ellers planlagte tid med bagudrettet virkning, og tæller i stedet som 7,4 timer pr. hverdag.

Akkorder

Akkorder medregnes i arbejdstiden med det aftalte timetal.

Afspadsering

Afspadsering, som er afviklet i skoleåret, medregnes, se nærmere afsnittet om afspadsering ovenfor.

Lejrskoler

Medmindre andet aftales lokalt, så gælder det, at lejrskoler, studieture mv. (arrangementer med overnatning), medregnes i arbejdstiden med 14 arbejdstimer og 10 timers rådighedstjeneste. Rådighedstjenesten medregnes med $1/3$, uanset om den ansatte tilkaldes til effektiv tjeneste under rådighedstjenesten. Der gives altså 17,33 timer pr. døgn pr. lærer for lejrskoler mv., og læreren er som følge heraf på arbejde eller står til rådighed under hele lejrskolen.

Ved et døgn forstås i denne sammenhæng et kalenderdøgn, dvs. 24 timer fra døgnets begyndelse kl. 00.00 til det efterfølgende døgns begyndelse kl. 00.00.

Udrejse- og hjemrejsedage medregnes ud fra konkret optælling, således at der først medregnes op til 14 arbejdstimer og herefter medregnes op til 10 timer á $1/3$ som rådighedstjeneste.

Eksempel:

Lærerne møder kl. 5.00 på skolen og bussen kører kl. 6.00 og er fremme på lejrstedet kl. 20.00. Skolen er afsted i flere dage. For udrejsedagen medregnes timerne fra kl. 5.00 til kl. 24.00 = 19 timer. De opgøres først som 14 arbejdstimer og herudover 5 rådighedstimer á $1/3$, i alt 15,67 timer

Rejsetid i forbindelse med lejrskoler, studieture mv. medregnes efter disse regler, og ikke efter nedenstående om rejsetid. Der er altså ikke ved lejrskoler mv. en begrænsning på 13 timer pr. rejsedøgn.

Rådighedstjenesten kan medregnes i arbejdstiden med $1/3$ eller udbetales med sædvanlig timeløn gange $1/3$ ved førstkommende lønudbetaling efter registrering. Derimod skal de 14 timer pr. døgn indgå i arbejdstidsopgørelsen og kan altså ikke afregnes i tilknytning til lejrskolen.

Det er muligt at indgå lokalaftaler (akkorder) om lejrskoler, hvilket kan være oplagt, f.eks. når mange lærere deltager i lejrskolen eller arbejdsbelastningen pr. lærer af andre årsager er mindre. Ved indgåelsen af lokale aftaler tages der derfor hensyn til lejrskolen/studieturens formål og længde samt elevsammensætningen. Det er ledelsen, der vurderer, hvor mange lærere der er behov for på lejrskolen.

Rejsetid på tjenesterejser

En tjenesterejse er, når en lærer f.eks. skal deltage på et kursus eller konference.

Rejsetid i forbindelse med tjenesterejser medregnes, dog højst med 13 timer pr. døgn. Rejsetiden medregnes fuldt ud for rejser i såvel ind- som udland, men højst med 13 timer pr. døgn. Ved døgn forstås i denne sammenhæng arbejdsdøgnet, dvs. 24 timer regnet fra den pågældende arbejdsdags begyndelse.

Begrænsningen på de 13 timer gælder kun for selve rejsetiden, dvs. hvis der bliver arbejdet før eller efter rejsen, så tæller disse timer også.

Bestemmelsen om rejsetid gælder ikke for arbejdstiden på selve kurset mv. Her opgøres arbejdstiden ud fra det planlagte eller medgående timetal eller lokalaftale.

Tilkald

Tilkaldes en lærer til arbejde med mindre end 24 timers varsel medregnes med mindst tre timer i arbejdstiden. Ved tilkald forstås, at læreren *skal* møde op på arbejdsstedet.

Frikøb

Arbejdstimer, der er medgået til aftalt frikøb til organisationsarbejde, medregnes.

Mundtlige udtræksprøver

Lærere, der skal gennemføre mundtlige udtræksprøver som eksaminator og censor ved folkeskolens 9. klasses afgangsprøver, kan afregnes for opgaven på to måder:

a) Opgaven medregnes i arbejdstiden eller

b) Efter aftale mellem leder og lærer kan opgaven betales med en særlig timetakst, hvorved tiden til opgaven holdes uden for arbejdstidsopgørelsen. Timetaksten udgør 267,31 kr. [31/3 2012-niveau] pr. time. Timetaksten er pensionsgivende for lærere med pension i Lærernes Pensionskasse, men ikke for lærere der er medlem af Efterlønskassen.

Hviletid og fridøgn

Nedenstående følger af [bilag 1.10 til lærernes organisationsaftale](#) [s. 69-72]

Vær opmærksom på, at der skal indgås lokalaftale for, at hviletiden kan nedsættes fra 11 til 8 timer, ellers gælder denne mulighed ikke. Det er ikke muligt herudover at fravige nedenstående ved lokalaftale.

Fridøgn må ikke forveksles med fridage. Fridøgn handler om den fravigelse, der ved central aftale er indgået om at fravige arbejdsmiljølovens regler om, at et fridøgn skal udgøre mindst $24 + 11 = 35$ timer, og at der skal være ét ugentlig fridøgn [svarende til 13 i en 3-måneders periode]. Derimod er de 26 fridage i hver 3-måneders periode, som er omtalt ovenfor, en overenskomstmæssig bestemmelse. Der er således krav om flere fridage end fridøgn. Begge regelsæt skal overholdes, dog vil et fridøgn ofte være placeret som en del af en fridag, da en fridag er længere end et fridøgn.

Nedsættelse af hviletiden fra 11 til 8 timer

Ledelsen og TR [eller FSL] kan indgå en lokalaftale om, at lærernes daglige hviletid op til 40 gange årligt kan nedsættes til otte timer i stedet for 11 timer i fornødent omfang. *Bemærk, at der skal være indgået lokalaftale herom, for at dette er gældende.*

Hviletiden kan ikke nedsættes to døgn i træk, medmindre dette sker i forbindelse med en weekend eller søgnehelligdage.

Følgende gælder uden at der er indgået lokalaftale og kan ikke fraviges yderligere ved lokalaftale:

Nattjeneste er hviletid

Nattjeneste mellem kl. 23.00 og 7.00 anses for hviletid, hvad enten læreren opholder sig på skolen eller udfører nattjenesten fra sit hjem.

Afbrydes hviletiden, så er læreren berettiget til mindst otte timers uafbrudt hviletid efter afslutningen af den sidste arbejdsperiode, selv om den pågældende skulle have varetaget andre opgaver i denne periode. Den undervisnings- og tilsynstid, som læreren forhindres i at varetage på grund af forlængelse af hviletiden, indgår i opgørelsen af lærerens arbejdstid.

Fridøgn - weekender

Er læreren på arbejde i en weekend, så der ikke kan ydes et fridøgn på mindst 24 timer inden for syv døgn, har den ansatte i den efterfølgende weekend ret til en friperiode på mindst 48 timer i forlængelse af en daglig hvileperiode.

Læreren kan ikke pålægges mere end én nattevagt i en weekend [fra fredag kl. 23 til mandag kl. 06], medmindre læreren er indforstået hermed.

Fridøgn - lejrskoler

Under deltagelse i lejrskoler, ekskursioner, skolerejser o.l. kan der ses bort fra kravet om daglig hviletid. I det omfang læreren ikke får hvileperioder under lejrskoleophold o.l., skal læreren umiddelbart ved hjemkomsten have tilsvarende kompenserende hvileperioder og fridøgn.

Hvis lejrskoleopholdet mv. strækker sig over en weekend, omlægges det ugentlige fridøgn, således, at der kan være op til 12 døgn mellem to fridøgn.